

Obecna sytuacja w zakresie
oceny oddziaływania na zdrowie

Frank Bold

Aktualny stan prawny

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko znowelizowana **Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw**, która weszła w życie z dn. 1 stycznia 2017 r. (nowelizacja w zw. ze zmianą Dyrektywy 2011/92/UE):

- Art. 3 ust. 1 pkt 15 – definicja pojęcia środowisko – odesłanie do ustawy Prawo ochrony środowiska. Art. 3 pkt 11 POŚ: *oddziaływaniu na środowisko - rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.*

Aktualny stan prawny

- Art. 62 ust. 1: W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia: *1) bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na: a) środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi.*
- Przed nowelizacją: *środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi*, po nowelizacji obowiązek analizy wpływu inwestycji na ludzi ma szerszy charakter.
- Art. 63 ust. 1 pkt 1 lit. g) – w przypadku inwestycji, dla których OOS jest fakultatywna, kryterium ustalenia obowiązku przeprowadzenia OOS jest m. in. **zagrożenie dla zdrowia ludzi, w tym wynikające z emisji**. Jest to nowe kryterium, obowiązujące od 1 stycznia 2017 r.

Aktualny stan prawny – treść raportu

- Art. 66 ust. 1 pkt 6a lit. a) – obowiązek dokonania w raporcie OOS **porównania oddziaływań analizowanych wariantów m. in. na ludzi** (nowy obowiązek, przed 2017 r. nie dokonywano szczegółowego porównania wariantów).
- Art. 66 ust. 1 pkt 8 – raport powinien zawierać opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko (w tym na zdrowie ludzi), wynikające z: a) istnienia przedsięwzięcia, b) wykorzystywania zasobów środowiska, c) emisji;

Aktualny stan prawny - przeszkody

- Przesłanki do wydania odmownej decyzji środowiskowej są określone bardzo wąsko (art. 81 ustawy OOŚ oraz niezgodność z planem miejscowym i brak uzgodnienia RDOŚ).
- Negatywny wpływ na zdrowie lub warunki życia ludzi nie może być samoistną podstawą do wydania decyzji odmownej.
- Przed wydaniem decyzji o środowiskowych w ramach OOŚ organ zasięga **opinii** organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Opinia, w odróżnieniu od uzgodnienia, nie ma charakteru wiążącego. Możliwe jest wydanie decyzji środowiskowej pomimo negatywnej opinii PIS.

Aktualny stan prawny - wnioski

- Na gruncie obowiązującego prawa oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na zdrowie i warunki życia ludzi powinno być uwzględniane w przebiegu OOŚ.
- Obowiązek ten został wzmocniony i poszerzony wraz z nowelizacją ustawy OOŚ, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.
- Brak jest jeszcze informacji, czy nowelizacja faktycznie przyczyniła się do szerszego uwzględniania wpływu na zdrowie i warunki życia ludzi w przebiegu OOŚ.
- Ze względu na brak odpowiedniej podstawy do wydania odmownej decyzji środowiskowej oraz brak wymogu uzyskania uzgodnienia PIS, ocena oddziaływania na zdrowie nie jest pełnoprawnym elementem OOŚ i nie ma decydującego wpływu na kształt przedsięwzięcia.

Przykłady z praktyki – mniejsze przedsiębiorstwa

- W przypadku przedsięwzięć o charakterze lokalnym, np. mniejszych zakładów przemysłowych lub przedsięwzięć związanych z hodowlą zwierząt (chlewnie, kurniki) aspekt zdrowotny jest zwykle całkowicie pomijany, a jego ujęcie w raporcie ogranicza się do stwierdzenia, że inwestycja nie będzie miała wpływu na zdrowie publiczne.
- Opinie Państwowej Inspekcji Sanitarnej mają charakter schematyczny i niemal zawsze są pozytywne (z ewentualnymi zaleceniami o charakterze technicznym).

Przykłady z praktyki – duże przedsięwzięcia

- W przypadku dużych przedsięwzięć (kopalnie, elektrownie) aspekt zdrowotny jest zwykle uwzględniany w raporcie, ale jedynie szczątkowo.
- Kopalnia Brzezinka I – opis aspektu zdrowotnego ogranicza się do podręcznikowej definicji oddziaływania na zdrowia oraz odesłania do wcześniejszych rozdziałów raportu, w których jednak brak wzmianek o zdrowiu ludzi.
- Kopalnia odkrywkowa Gubin – j.w. uwagi dot. wpływu na zdrowie zdawkowe i zamieszczone oddzielnie w różnych fragmentach raportu, brak kompleksowej i wyczerpującej analizy wpływu przedsięwzięcia na zdrowie i warunki życia ludzi. Postępowanie w toku.
- Kopalnia odkrywkowa Żłoczew – całkowity brak uwzględnienia wpływu na zdrowie i warunki życia ludzi w raporcie. Uzyskana przez Greenpeace Polska opinia wykazała znaczący wpływ na zdrowie w związku ze znaczącą emisją pyłów.

Przykłady z praktyki – duże przedsięwzięcia

- Elektrownia Ostrołęka C – jeden z największych planowanych w Polsce nowych bloków energetycznych – opis oddziaływania na zdrowie zajmuje mniej niż pół strony raportu:

Prace budowlane, jakie są i będą prowadzone na terenie przewidzianym pod zabudowę bloku nie będą miały negatywnego wpływu na okolicznych mieszkańców. Ludzie zatrudnieni na samej budowie będą stosowali zasady BHP i wykonywali wszelkie prace budowlane zgodnie z przepisami budowlanymi. Zanieczyszczenia powietrza (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył) emitowane z nowego Bloku mogą wpływać na organizm ludzki w sposób długofalowy. Człowiek narażony jest na działanie mieszaniny tych związków, mogących wywoływać odległe skutki w postaci chorób o charakterze cywilizacyjnym.

*Ocena wpływu określonych zanieczyszczeń, a tym bardziej pojedynczych związków chemicznych na rozwój różnego typu chorób (np. choroby infekcyjne dróg oddechowych, choroby układu krążenia, choroby alergiczne) jest jednak bardzo trudna do ustalenia, ponieważ wyniki prowadzonych badań są niejednoznaczne. **Prognozuje się, że nowy obiekt, z racji ograniczonej emisji takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, czy pył zawieszony nie przyczyni się do pogorszenia stanu zdrowotności mieszkańców zamieszkujących obszar potencjalnego oddziaływania ZEO.***

- Tymczasem uzyskana przez nas opinia naukowa wykazała, że emisje z planowanej elektrowni przyczynią się do wystąpienia ok. 2400 dni chorobowych i 652 napadów astmy u dzieci rocznie na terenie Polski oraz co najmniej 284 przedwczesnych zgonów na terenie Polski w całym okresie funkcjonowania.